

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 41/2020-9

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 4. februára 2020 v senáte zloženom z predsedu senátu Mojmíra Mamojku (sudca spravodajca) a zo sudcov Petra Straku a Martina Vernarského predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], vo veci namietaného porušenia „základného práva vlastníť, na súdnu a inú právnu ochranu, podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť“ uznesením Okresného súdu Brezno č. k. 3 Csp 20/2018-283 z 11. novembra 2019 vo výroku o zamietnutí sťažnosti, ako aj uznesením č. k. 3 Csp 20/2018-261 zo 17. septembra 2019 v spojení s opravným uznesením č. k. 3 Csp 20/2018-268 zo 4. októbra 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Vymedzenie napadnutých rozhodnutí a sťažnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 3. decembra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namieta porušenie „základného

práva vlastníť, na súdnu a inú právnu ochranu, podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť“ uznesením Okresného súdu Brezno (ďalej len „okresný súd“) č. k. 3 Csp 20/2018-283 z 11. novembra 2019 vo výroku o zamietnutí sťažnosti, ako aj uznesením okresného súdu č. k. 3 Csp 20/2018-261 zo 17. septembra 2019 v spojení s opravným uznesením č. k. 3 Csp 20/2018-268 zo 4. októbra 2019 (ďalej aj „napadnuté uznesenia“ alebo „konečné rozhodnutie“).

2. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej priložených vyplýva, že sťažovateľka je advokátkou zastupujúcou žalovaného v 2. rade v konaní o určenie neplatnosti právnych úkonov, ktoré bolo na základe späťvzatia žaloby žalobcov uznesením sp. zn. 3 Csp 20/2018 z 10. júla 2017 zastavené a súčasne okresný súd žalobcov zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalovaným (teda aj žalovanému v 2. rade) trovy konania v rozsahu 100 %.

3. Sťažovateľka ako právna zástupkyňa žalovaného v 2. rade podaním v listinnej forme doručeným okresnému súdu 30. augusta 2019 (ďalej len „podanie“) vyčíslila trovy konania.

4. Uznesením okresného súdu zo 17. septembra 2019 vydaným súdnym úradníkom bola sťažovateľke uložená povinnosť zaplatiť v stanovenej lehote súdny poplatok za spracovanie dvoch podaní a ich príloh v listinnej forme vo výške 40 € podľa položky 20a sadzobníka súdnych poplatkov, ktorý je prílohou zákona Slovenskej národnej rady č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“).

5. Sťažovateľka podala 27. septembra 2019 proti uzneseniu okresného súdu zo 17. septembra 2019 sťažnosť, ktorou navrhla citované rozhodnutie okresného súdu zrušiť, pretože vyrubenie súdneho poplatku považuje za neoprávnené. Je advokátkou, ktorá nemá aktivovanú elektronickú schránku a povinnosť aktivovať ju jej ako fyzickej osobe nevyplýva zo žiadneho predpisu. Uviedla, že sa necíti byť dostatočne erudovaná v IT sektore, preto si schránku neaktivovala a napriek tomu, že ide o vec malej hodnoty v jednotlivom jej ponímaní, značne zasahuje do práv sťažovateľky, pretože pri viacerých

takýchto právoplatných uzneseniach spôsobí výrub poplatku podľa položky 20a sadzobníka súdnych poplatkov už citeľné neoprávnené zníženie príjmu advokátky, čím zasahuje tak do jej vlastníckych práv, ako aj práva na slobodný výkon advokácie ako slobodného povolania. Pri akceptácii výkladu zákona, ako ho poníma okresný súd, má tak jeho rozhodnutie za následok závažné porušenie práva spočívajúce v právnych záveroch, ktoré sú svojvoľné a neudržateľné a pre vývoj judikatúry môžu spôsobiť vážnu ujmu na právach sťažovateľky, ako aj ostatných advokátov, ktorí nemajú aktivovanú elektronickú schránku.

6. Okresný súd zamietol jej sťažnosť a svoje dôvody uviedol v bode 23 a 24. Sťažovateľka tieto závery súdu namieta ako nezákonné a neústavné. Podľa nej *„napadnuté rozhodnutie a jeho odôvodnenie sa nevyporiadava s námietkami a dôvodmi sťažnosti tak, aby dalo na nich jasnú a zrozumiteľnú odpoveď v výklad zákona by bol z uznesenia akceptovateľný. Taktiež sa vôbec nezaoberá väzbou na zákon o súdnych poplatkoch a na povinnosť platiť poplatok podľa položky 20a vo vzťahu k § 82l Zos.“*.

7. Sťažovateľka zdôrazňuje, že okresný súd v napadnutom konaní dospel k nesprávnemu výkladu príslušných ustanovení zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“) a zákona č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“).

8. Podľa sťažovateľky nie je všeobecne záväzný právny predpis, ktorý by upravoval občiansko-právne konanie a ktorý by ukladal advokátovi povinnosť riadiť sa zákonom o e-Governmente, pričom zákon o súdoch ustanovuje iba možnosť zriadiť a aktivovať elektronickú schránku, nie povinnosť. Ďalej zdôrazňuje, že Civilný sporový poriadok upravujúci postup súdu, strán sporu a osôb zúčastnených na konaní pri prejednávaní a rozhodovaní sporov jej ako právnej zástupkyňi neukladá priamo povinnosť elektronickej komunikácie so súdom.

9. Sťažovateľka nesúhlasí s nepriamou novelizáciou Civilného sporového poriadku cez zákon o súdoch, ktorý v zásade nemá byť procesným predpisom pre účastníkov... Preto § 82l považuje „za exces a celkovo protiústavné ustanovenie, voči ktorému pre jeho zaradenie do tohto zákona nebolo možné ani pri jeho kreovaní a prijímaní účinne zo strany jeho adresátov zasiahnuť, keďže nik nemohol predpokladať takéto nesystémové riešenie. Zákonodarca tak stavia advokátov, ale aj iných adresátov do role štatistov, s ktorými narába podľa svojej ľubovôle. Považujem to za rozporné s princípmi právneho štátu.“

10. Advokáta nemožno nútiť ani uložením zaplataenia osobitného súdneho poplatku, ktorý je vo svojej podstate sankciou, aby si aktivoval elektronickú schránku na doručovanie písomností výlučne elektronicky bez toho, aby to ustanovili explicitne základné procesné predpisy, ktorými sú napr. Civilný sporový poriadok.

11. Na podklade uvedených skutočností sťažovateľka navrhuje, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie o nej nálezom rozhodol tak, že „jej práva porušené boli a uznesenie Okresného súdu v Brezne č.k. 3Csp/20/2018-283 z 11.11.2019 vo výroku o zamietnutí sťažnosti ako aj uznesenie č.k. 3Csp/20/2018-261 z 17.9.2019 v spojení s opravným uznesením č.k. 3Csp/20/2018-268 zo 4.10.2019“ zruší.

II.

Právomoc ústavného súdu a ústavnoprávne východiská v judikatúre ústavného súdu

12. Podľa čl. 124 Ústavy Slovenskej republiky ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

13. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

14. V súlade s čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon. Týmto zákonom je s účinnosťou od 1. marca 2019 zákon č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“).

15. Podľa § 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

16. V súlade s § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovел žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

17. Podľa § 34 ods. 2 zákona o ústavnom súde ak je navrhovateľ advokátom, nemusí byť v konaní zastúpený.

III.

Posúdenie vecí ústavným súdom

18. Predmetom konania ústavného súdu je rozhodovanie o namietanom porušení základných práv „*vlastníť, na súdnu a inú právnu ochranu, podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť*“, ku ktorému malo podľa sťažovateľky dôjsť napadnutými uzneseniami, ktorým bola zamietnutá sťažnosť smerujúca proti uzneseniu okresného súdu spolu s uznesením vo veci uloženia povinnosti zaplatiť za spracovanie podania v listinnej podobe

súdny poplatok v sume 20 € podľa položky 20a sadzobníka súdnych poplatkov v spojení s § 2 ods. 1 písm. f) zákona o súdnych poplatkoch. Podľa okresného súdu boli pre vyrubenie súdneho poplatku splnené podmienky, keďže na sťažovateľku sa ako na advokátku podľa príslušných právnych predpisov vzťahuje povinnosť doručovať podania súdu do elektronickej schránky a podanie v konkrétnej veci urobila v listinnej forme.

19. Zo zistení ústavného súdu vyplýva, že sťažovateľka je advokátkou, u ktorej v súlade s § 34 ods. 2 zákona o ústavnom súde nemusí byť splnená podmienka povinného zastúpenia. Vzhľadom na uvedenú skutočnosť ústavný súd v rámci predbežného prerokovania ústavnú sťažnosť preskúmal z pohľadu možnej existencie ďalších dôvodov, ktoré by mali za následok jej odmietnutie v súlade s už citovaným § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

20. Kľúčovou námietkou, ktorou sťažovateľka argumentuje vo všeobecnosti, je nesprávnosť výkladu v jeho veci použitých ustanovení zákona o súdech a zákona o e-Governmente, pričom v konkrétnostiach zdôrazňuje, že všeobecne záväzný právny predpis upravujúci občiansko-právne konanie a ukladajúci advokátovi povinnosť riadiť sa zákonom o e-Governmente absentuje. Ďalej namieta, že z § 821 ods. 3 zákona o súdech vyplýva len možnosť zriadiť a aktivovať elektronicкую schránku, nie povinnosť, pričom citované ustanovenie podľa jeho názoru zasahuje v rozpore s ústavou do pôsobnosti iných zákonov. Podľa sťažovateľky nútiť advokáta, aby si aktivoval elektronicкую schránku na doručovanie písomností výlučne elektronickey, nemožno uložením povinnosti zaplatiť súdny poplatok z dôvodu, že explicitne povinnosť aktivovať elektronicкую schránku z príslušného procesnoprávneho kódexu nevyplýva.

21. Podľa položky 20a sadzobníka súdnych poplatkov k zákonu o súdnych poplatkoch sa za spracovanie podania a jeho príloh v listinnej podobe, ak zákon ustanovuje povinnosť doručovať podanie do elektronickej schránky súdu, a za spracovanie podania a jeho príloh v elektronickej podobe doručeného súdu inak ako do elektronickej schránky súdu, ak zákon ustanovuje povinnosť doručovať podanie do elektronickej schránky súdu, vyrubuje súdny poplatok v sume 20 eur za podanie vrátane jeho príloh.

22. V súlade s § 2 ods. 1 písm. f) zákona o súdnych poplatkoch je poplatníkom ten, kto je povinný doručovať podania do elektronickej schránky súdu.

23. Podľa § 821 ods. 3 zákona o súdoch („Osobitné ustanovenia o elektronickej výkone verejnej moci na súdoch“) s účinnosťou od 1. júla 2017 orgán verejnej moci, advokát, súdny exekútor, notár a správca sú povinní v konaní pred súdom doručovať podania do elektronickej schránky súdu a používať pri elektronickej komunikácii so súdom elektronickej schránku aktivovanú na doručovanie, ktorej sú majiteľom; to neplatí, ak súd požiada o predloženie určitej listiny a pre predkladanie administratívneho spisu alebo iného spisu. Hostujúci euroadvokát doručuje elektronické podania prostredníctvom spolupracujúceho advokáta. Ak je pre podanie určený elektronický formulár, sú osoby podľa predchádzajúcej vety povinné podanie urobiť prostredníctvom takého formulára. Trovy vzniknuté porušením povinnosti podľa prvej vety nie sú predmetom náhrady trov konania.

24. V súlade s § 101cd (prechodné ustanovenie k úpravám účinným od 1. júla 2017) zákona o súdoch povinnosť podľa § 821 ods. 3 sa od 1. júla 2018 vzťahuje na právneho zástupcu, ktorý je fyzickou osobou.

25. Ústavný súd v súlade so svojou ustálenou judikatúrou konštatuje, že v súvislosti s namietaným porušením základného práva na súdnu a inú právnu ochranu, ktoré sťažovateľka spoločne s inými právami (*vlastniť a podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť*) iba pomenúva, ale riadne neoznačuje, ktoré práva sú zakotvené v čl. 46 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a čl. 35 ods. 1 ústavy, že vo vzťahu k všeobecným súdom nie je súdom opravným. Jeho právomoc preto nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužíva sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti. Úlohou ústavného súdu nie je ani náprava prípadných pochybení všeobecných súdov pri vydávaní procesných rozhodnutí. Rozhodovanie vo veci uloženia súdnych poplatkov (procesné rozhodnutia) patrí výlučne do právomoci všeobecného súdu, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania (m. m. sp. zn. III. ÚS 292/2018).

26. Do obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy vo všeobecnosti patrí aj právo na prístup k súdu (right of access to a court). Podľa ustálenej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným rozhodnutím alebo iným zásahom orgánu štátu do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej, ako aj nezistenie žiadnej možnosti porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06).

27. Ústavný súd, prihliadajúc na predmet právnej veci, v ktorej sa sťažovateľka uchádza o ústavnú ochranu svojich práv ústavnou sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy – uloženie povinnosti zaplatiť súdny poplatok v sume 20 €, zdôrazňuje, že z tohto hľadiska ide nepochybne o právnu vec, ktorú možno označiť ako bagateľnú. Uvedené zakladá z hľadiska doterajšej judikatúry ústavného súdu dôvod odmietnutia ústavnej sťažnosti pri jej predbežnom prerokovaní z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti. Pokiaľ právny predpis upravujúci konanie pred všeobecnými súdmi (Civilný sporový poriadok) vylučuje prieskum rozhodnutí u tzv. bagateľných vecí, bolo by proti logike pripustiť, aby ich prieskum bol automaticky posunutý do roviny ústavného súdnictva (m. m. sp. zn. III. ÚS 22/2019).

28. Opodstatnenosť ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v takýchto veciach prichádza do úvahy iba v prípadoch extrémneho vybočenia zo štandardov uplatňovaných v rozhodovacej činnosti všeobecných súdov, ktoré by mohli mať za následok porušenie ústavou garantovaných základných práv (m. m. IV. ÚS 358/08, IV. ÚS 94/2014, III. ÚS 529/2014, II. ÚS 468/2015, II. ÚS 357/2015, I. ÚS 56/2017), resp. v prípadoch, ak pôjde o takú intenzitu zásahu, ktorá kolидуje s podstatou a zmyslom základných práv a slobôd (pozri nález Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. III. ÚS 1996/13, bod 27).

29. Sťažovateľka ako kľúčovou námietkou argumentuje nesprávnym výkladom v jeho veci aplikovaných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov (už citovaných).

30. S prihliadnutím na znenie citovaného § 82l ods. 3 zákona o súdoch je v spojení s § 101cd zákona o súdoch podľa názoru ústavného súdu opodstatnený záver okresného súdu o existencii povinnosti právneho zástupcu, ktorý je fyzickou osobou v konaní pred súdom, doručovať podania do elektronickej schránky súdu, a to s účinnosťou od 1. júla 2018.

31. Rovnako opodstatnený a majúci oporu v správnom výklade vo veci použitých právnych predpisov bol postup okresného súdu pri následnom ukladaní povinnosti sťažovateľke zaplatiť súdny poplatok za spracovanie podania urobeného v listinnej forme, a to s prihliadnutím na splnenie podmienok pre vznik poplatkovej povinnosti.

32. Výklad citovaných ustanovení, ktorý predostiera ústavnému súdu sťažovateľka a podľa ktorého pre uloženie poplatkovej povinnosti neboli splnené podmienky, keďže sa na ňu nevzťahuje povinnosť doručovať súdu do elektronickej schránky, a to vzhľadom na skutočnosť, že chýba právny predpis, ktorý by advokátovi uložil *expressis verbis* povinnosť aktivovať elektronicкую schránku, je nevyhnutné považovať za účelový, keďže v konečnom dôsledku zasahuje do samotnej podstaty ustanovením § 82l ods. 3 zákona o súdoch zavedenej všeobecnej povinnosti vybraných subjektov komunikovať so súdom prostredníctvom elektronickej schránky a smeruje aj proti hlavnému cieľu elektronizácie súdnictva, ktorým je zefektívnenie jeho výkonu.

33. Vzhľadom na uvedené je podľa názoru ústavného súdu konečné napadnuté uznesenie okresného súdu na 5 stranách založené na právnych záveroch, ktoré majú oporu v aplikovanej právnej norme a nezasahujú do podstaty, zmyslu a účelu označeného základného práva. Prípadná poplatková povinnosť, ktorá vzniká advokátovi za podanie urobené v listinnej podobe, nemôže byť preto sama osebe dôvodom zásahu do samotnej podstaty a zmyslu základného práva na súdnu a inú právnu ochranu (podľa čl. 46 ods. 1 ústavy) a ani do podstaty ďalších práv, ktorých porušenie namieta.

34. Pokiaľ sťažovateľka v konkrétnostiach ústavnému súdu predostiera námietky, ktorými brojí proti ústavnej udržateľnosti všeobecne záväzných právnych predpisov

upravujúcich komunikáciu advokátov ako fyzických osôb so súdmi (absencia právneho predpisu upravujúceho povinnosť advokáta riadiť sa zákonom o e-Governmente, rozpor § 821 ods. 3 zákona o súdoch s ústavou a zásah do pôsobnosti iných zákonov, absencia ustanovenia procesno-právneho kódexu o povinnosti aktivovať elektronickú schránku), ústavný súd konštatuje, že tieto námietky vo všeobecnosti napádajúce ústavnosť právnych predpisov nemôžu byť predmetom preskúmania zo strany ústavného súdu v konaní o ústavnej sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Ústavno-právna relevancia tohto druhu námietok môže byť zo strany ústavného súdu preskúmaná v prípadnom konaní o súlade právnych predpisov podľa čl. 125 ods. 1 ústavy, kde však sťažovateľke zjavne chýba procesná legitimácia na podanie návrhu na začatie konania (§ 74 zákona o ústavnom súde *a contrario*).

35. S prihliadnutím na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd dospel k záveru, že medzi argumentáciou sťažovateľky o neústavnosti v jeho veci aplikovaných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov a namietaným porušením základného práva na súdnu ochranu, ako aj iných spomínaných práv neexistuje taká príčinná súvislosť, na základe ktorej by ústavný súd reálne mohol dospieť k záveru o ich porušení po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie.

36. Ústavný súd preto ústavnú sťažnosť podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde odmietol z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti (obdobne napr. III. ÚS 22/2019 a I. ÚS 186/2019).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 4. februára 2020

Mojmír Mamojka
predseda senátu